

Komunikat

z posiedzenia Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

w dniu 18 kwietnia 2005 r.

W gmachu Ministerstwa Polityki Społecznej przy ul Nowogrodzkiej 1/3 w Warszawie odbyło się trzydzieste posiedzenie Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, podczas którego dyskutowano nad sytuacją i funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Obradom przewodniczył Jacek Piechota - minister gospodarki i pracy, który wręczył nominacje powołujące pana Kazimierza Jaszczyka - sekretarza stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa oraz pana Dariusz Matuszewskiego - przedstawiciela OPZZ, do składu Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych.

W pierwszej części Agnieszka Chłoń-Domińczak - podsekretarz stanu w Ministerstwie Polityki Społecznej przedstawiła ocenę sytuacji systemu ubezpieczeń społecznych z perspektywy adekwatności, stabilności finansowej oraz dostosowania do zachodzących zmian.

Wiceminister zdiagnozowała aktualny stan systemu ubezpieczeń społecznych oraz wskazała działania jakie należy podjąć. A. Chłoń - Domińczak poinformowała, że chociaż system ubezpieczeń społecznych podlegał w ostatnich latach istotnym zmianom, jednak w dalszym ciągu konieczna jest modernizacja tego systemu tak, aby był stabilny z perspektywy społecznej, finansowej, prawnej i instytucjonalnej.

Zdaniem wiceminister, niezbędne jest dalsze porządkowanie poszczególnych części systemu. Niezbędne jest stałe monitorowanie bieżącej i prognozowanej sytuacji w obszarze wysokości składek i sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Istotne jest dostosowywanie systemu do zmian demograficznych, w szczególności starzenia się ludności, a także poprawa przejrzystości systemu emerytalnego. Planuje się także utworzenie Urzędu Aktuariusza Krajowego, przygotowującego długookresowe prognozy wydatków publicznych, na które wpływ mają procesy demograficzne.

Aleksandra Wiktorów - prezes ZUS mówiąc o sytuacji Zakładu przypomniała, że ZUS poza zadaniami związanymi ze świadczeniami z ubezpieczeń społecznych, realizuje inne zadania. Zajmuje się też, między innymi, wypłatą świadczeń przedemerytalnych. Wspomniała także, że w związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej, ZUS poniósł bardzo duże koszty związane z koordynacją systemu ubezpieczeń społecznych z prawem krajów Unii Europejskiej, wynikające z konieczności podpisywania i realizacji umów dwustronnych z krajami członkowskimi UE.

Ireneusz Fąfara - członek Zarządu ZUS przedstawił analizę funkcjonowania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z perspektywy realizacji zadań powierzonych instytucji, m.in. brak przedstawił zasady długookresowego planowania wydatków FUS (powierzone ustawowo), pokazał bardzo wysokie zadłużenie Funduszu, odniósł się do możliwości i skali umarzania składek na ubezpieczenia społeczne, skuteczności egzekwowania składek od wierzycieli a także braku funduszy rezerwowych.

I. Fąfara przedstawił przebieg realizacji KSI (Kompleksowego Systemu Informatycznego), w ramach którego poprawiono sprawność wewnętrzną zakładu z punktu widzenia relacji z płatnikami i świadczeniobiorcami. Realizowane to jest m.in. poprzez poprawę jakości obsługi klienta, wykorzystanie technologii informatycznych do usprawnienia tej obsługi. ZUS planuje rozszerzyć dotychczasową funkcjonalność elektronicznego systemu informacyjnego poprzez wdrożenie dwustronnej wymiany informacji z płatnikami składek.

W dyskusji, większość wypowiadających się podkreślała, że system nadzoru, obejmujący funkcjonowanie Rady Nadzorczej nie spełnia oczekiwań partnerów społecznych. Rada Nadzorcza nie ma wystarczających kompetencji w obszarze nadzoru nad instytucją, w szczególności wpływu na wybór zarządu ZUS, a powoływanie prezesa ZUS powinno odbywać się w drodze konkursu. Konieczne jest także przeprowadzenie audytu wdrażanego Kompleksowego Systemu Informatycznego.

Edmund Szyńska (Forum Związków Zawodowych) zaznaczył, że w polskim społeczeństwie jest znikoma znajomość tej problematyki, a kolejne ekipy rządzące niedostatecznie zdiagnozowały problem i reforma systemu nie była właściwa, rezultatem jest obecnie bardzo zła kondycja systemu. Jego zdaniem należy zastanowić się, czy istnieje możliwość ograniczenia kosztów obsługi bieżącej ZUSu.

Ewa Tomaszewska (NSZZ Solidarność) powiedziała, że system jest niekompletny, brakuje systemu emerytur pomostowych, systemu wypłat emerytur z drugiego filaru, ubezpieczeń od bezrobocia. Erozję tego systemu pogłębia jeszcze ograniczenie nadzoru partnerów społecznych nad II filarem, skuteczny lobbing towarzystw emerytalnych. Na problemy ZUS składają się również problemy wynikające spoza systemu - np. bardzo wysoka liczba bezrobotnych i mało pracujących (ubezpieczonych). Z uwagi na to, że nie ma wyników audytu KSI, nie można ocenić działań systemu i podjąć działań naprawczych, w związku z tym, konieczne jest kontynuowanie prac w zespole problemowym ds. ubezpieczeń społecznych oraz kontynuowanie prac nad oceną wdrażania KSI.

Jacek Męcina (PKPP) stwierdził, że to posiedzeniem plenarne jest podsumowaniem pewnego etapu prac oraz zastanowienia się nad kontynuowaniem rozmów jakie powinny być podejmowane w zespole problemowym. Odnosił się do wypowiedzi wiceminister dotyczącej koordynacji systemu ubezpieczeń społecznych, ale jego zdaniem do tej pory tylko jeden cel został zrealizowany - cel społeczny. Jego zdaniem, największym problemem ministerstwa i ZUS - u jest zbyt duże skupienie na systemie ubezpieczeń społecznych bez szerokiego patrzenia na cele polityki gospodarczej i społecznej, szczególnie w zakresie zatrudnienia. W Zespole problemowym ds. ubezpieczeń społecznych należy podjąć jeszcze odpowiednie działania.

Jacek Krawczyk (PKPP) postulował rozwiązanie rady nadzorczej ZUSu i stworzenie nowego profesjonalnego organu z przewagą czynnika społecznego. Zaproponował powołanie mediatora pomiędzy obecną Radą Nadzorczą oraz Zarządem ZUS. Wniósł także o przeprowadzenie audytu wdrażania Kompleksowego Systemu Informatycznego.

Jan Guz (OPZZ) stwierdził, że OPZZ nie może się zgodzić ze stwierdzeniem, że świadczeniobiorcom żyje się lepiej niż pracującym, bo skąd w takim razie pięć milionów ludzi żyjących poniżej granicy ubóstwa. Zauważył ponadto, że kolejne rządy „nie odrobiły lekcji” związanej z tzw. emeryturami pomostowymi.

Wiesława Taranowska (OPZZ) zaproponowała prowadzenie dalszych prac w zespole Trójstronnej Komisji ds. ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania konsensusu w zakresie określenia zmian legislacyjnych dotyczących perspektyw obniżania składek na ubezpieczenia społeczne, zakazu zaciągania przez FUS kredytów bankowych, odciążenia ZUS z obowiązków niemających charakteru ubezpieczenia społecznego (np. pobór składek na ubezpieczenia zdrowotne) oraz zmiany struktury organizacyjnej ZUS.

Zbigniew Kopyra (KPP) podkreślił, że należy dążyć do racjonalizacji kosztów obsługi systemu ubezpieczeń społecznych, co może przyczynić się do poprawy sytuacji finansowej tego systemu.

Jerzy Bartnik (Związek Rzemiosła Polskiego) wskazał na potrzebę usprawnienia wydawania zaświadczeń przez ZUS dla pracodawców.

Tadeusz Kliś (ZRP) poruszył zagadnienia dotyczące uniezależnienia FUS od budżetu państwa, odrębności warunków na jakich przedsiębiorcy korzystają z ubezpieczeń społecznych, a także zasugerował utworzenie odrębnego systemu dla prowadzących działalność gospodarczą.

Partnerzy społeczni omawiając problemy ZUS i FUS podkreślali wagę i rolę rozwoju społeczno-gospodarczego oraz konieczność ustabilizowania prawa w obszarze ubezpieczeń społecznych.

Janusz Śniadek (NSZZ Solidarność) odniósł się do kwestii patologii w obszarze podejmowania działalności gospodarczej przez pracowników i poprosił o informacje na temat liczby samozatrudnionych płacących składki na ubezpieczenia społeczne oraz sposobu ich opodatkowania.

Agnieszka Chłoń-Domińczak podsumowując dyskusję stwierdziła, że nie ma szybkiego i prostego rozwiązania tych problemów. Wiceminister przyznała, że bardzo ważnym czynnikiem jest rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia. Wiceminister przyznała, że prawo ubezpieczeń społecznych zmienia się, ale często są to próby dostosowania się do aktualnych problemów. Drugą sprawą są finanse ubezpieczeń społecznych - plan finansowy FUS jest elementem ustawy budżetowej, stąd nie jest do końca tworzony przez ZUS.

Odnosząc się do kwestii nadzoru ZUS wiceminister powiedziała, że działalność ZUS i wydatki FUS należy oceniać i monitorować. Zmiany w funkcjonowaniu, zmiany i zakresu kompetencji Rady Nadzorczej powinny być przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Trójstronnej Komisji. Rządowy projekt ustawy, procedowany w Parlamencie przewiduje, że prezes ZUS powinien być wyłaniany w drodze konkursu

Jacek Piechota powiedział, że na rozwiązanie problemów poruszanych na dzisiejszym posiedzeniu nie ma prostych recept. Dialog powinien być cały czas prowadzony na forum Trójstronnej Komisji. Istotne jest żeby Zespół ds. ubezpieczeń społecznych wypracował propozycje legislacyjne, które potem mogłyby być przedmiotem prac przyszłego rządu i Parlamentu. Jeżeli osiągnięty zostanie konsensus, to łatwiej będzie w przyszłości wdrażać te propozycje.

Na zakończenie posiedzenia, Komisja zajęła się sprawami różnymi.